

Το αιώνιο στοίχημα στη Μαρία Νεφέλη του Ελύτη είναι η πληρότητα της ζωής

Πολιτισμός / Ποίηση

Βασιλική Ρούσκα, ΜΑ Θεολογίας

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/29kR5rH>]

Στην *Παρουσία* η Μαρία Νεφέλη ομολογεί την εξάρτησή της στην αγάπη «Έχω πει στην/ αγάπη “γιατί” και την έχω κυλήσει στο πάτωμα»[69]. Παρακάτω η Μαρία Νεφέλη εκφράζει την αγάπη της προς τον Αντιφωνητή «Οι άλλοι πάντα θα σε βλέπουν σαν διανοούμενο/ και μόνο εγώ που σ’ αγαπώ: στα όνειρά μου μέσα έναν/ κρατούμενο»[70] ενώ ο τελευταίος δηλώνει την ετοιμότητά του για να ανταποκριθεί στο ερωτικό κάλεσμα «κατεβαίνεις απ’ τον Έρωτα έτοιμος να ιδρύσεις/ μια δική σου λευκή παραλία»[71] καταλήγοντας πως «Είναι διγαμία ν’ αγαπάς και να ονειρεύεσαι», φράση αποφθεγματική που ουσιαστικά προβάλλει τη σύνθεση[72], το πάντρεμα της αγάπης και του ονείρου στην καθημερινότητα κι όχι την αποσπασματική βίωσή τους για την οποία προειδοποιεί η Μαρία Νεφέλη στην *υπεύθυνη δήλωση* «Προσέξτε πολύ την αποσπασ-/ ματικότητα της καθημερινής μου ζωής»[73]. Η Μαρία Νεφέλη τονίζει την ιερότητα του έρωτα «Γέμισα τον

έρωτα σταυρούς»[74] και παρατηρεί «πόσο διάφανοι γίνονται κείνοι που αγαπούνε»[75].

Όλες οι ασπρόμαυρες αντιθέσεις που κυριαρχούν στα τρία μέρη του ποιήματος καταλήγουν στο *αιώνιο στοίχημα*[76] και την αποκάλυψή του μέσα από 7 τρίστιχα. Το αιώνιο στοίχημα αφορά και τα δύο πρόσωπα του ποιήματος[77]. Είναι το στοίχημα της απελευθέρωσης του φωτός και η ταυτόχρονη αποκάλυψη του ήλιου μέσα από ένα «νέο λεμόνι» (1). Είναι το στοίχημα της επιρροής της θάλασσας στο ήθος του ανθρώπου (2). Είναι η κατάλυση του θανάτου από τη ζωή (3). Είναι η δύναμη της ελληνικής γλώσσας (4). Είναι το στιγμιαίο, η αξία της στιγμής στη σταλαγματιά που «θ' αποκορυφωθεί στα τσίνορά σου» (5). Είναι το αιώνιο δίκαιο που θα αποκτήσεις όταν «όλη του κόσμου η απονιά θα γίνει πέτρα/ ηγεμονικά να καθίσεις» (6). Είναι η κατάφαση στο μυστήριο της ζωής, το «μεγαλείο/ της ανατολής και του ηλιοβασιλέματος» (7). Το αιώνιο στοίχημα είναι η σύνθεση των πραγμάτων του κόσμου, όπου κατά τον Αντιφωνητή «λανθασμένες είναι όλες οι αποστάσεις». Το αιώνιο στοίχημα είναι η πληρότητα της ζωής: «Μια ζωή πλήρης εν τέλει.»[78]. Η Μαρία Νεφέλη στην *υπεύθυνη δήλωση*[79] αναζητά η ζωή της να αποκτήσει «νόημα βαθύτερο.» και θεωρεί πως η αποσπασματικότητα της καθημερινότητάς της «Ζητά ν' αποθαρρύνει τις έρευνες των επιστημόνων/ προς όφελος πιστεύω της αυθεντικότητας του ανθρωπίνου/ οράματος.», υπογραμμίζοντας τη σημασία 9στην αληθινή ταυτότητα του ανθρώπου, στον αυτοπροσδιορισμό του. Η Μαρία Νεφέλη αυτοπροσδιορίζεται «σαν σύνθεση αντιαφηγηματική/ χωρίς ιστορική συνείδηση/ χωρίς εμβάθυνση τύπου ψυχολογικού», βλέπει τον εαυτό της μέσα από παρομοιώσεις «θνησιγενή σαν έργο

του κινηματογράφου/ αρνητική σαν χιουμοριστικό ανέκδοτο/ αδιάφορη σαν έργο ζωγραφικής της Αναγεννήσεως/ επιβλαβή σαν ενέργεια πολιτική και γενικά».

Ο Αντιφωνητής υμνεί την ομορφιά της μοναδικότητας της Μαρίας Νεφέλης «ω Μαρία Νεφέλη ωραία» και καταλήγει αποφθεγματικά «Κάπου ανάμεσα Τρίτη και Τετάρτη πρέπει να παράπεσε η αληθινή σου μέρα»[80] σημειώνοντας αυτή ακριβώς την αποσπασματικότητα της καθημερινής ζωής. Το αιώνιο στοίχημα προϋποθέτει τη συνεχή αναζήτηση του ανθρώπου για τη ζωή, το φως, τον προσωπικό ή συλλογικό του παράδεισο, την απέραντη θάλασσα και ό,τι αυτή συμβολίζει, τον έρωτα, τη σύνθεση όλων των στοιχείων της ζωής-αντιθετικών και μη, την εκ νέου αναζήτησή τους, την ανακεφαλαιωτική ομορφιά των πάντων. Είναι «η περιπλάνηση μέσα στη νεφέλη του κόσμου, η ιχνηλασία του νοήματός του»[81].

[69] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 16.

[70] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 22.

[71] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 23.

[72] Βλ. Γαβαλάς Δ., *Η Εσωτερική Διαλεκτική στη «Μαρία Νεφέλη» του Οδυσσέα Ελύτη*, Κώδικας, Θεσσαλονίκη 1987, σ. 58.

[73] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 73.

[74] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 42.

[75] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 61.

[76] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 111-112.

[77] Βλ. Γ. Π. Πεφάνης, «Στίχοι επί σκηνής, για μια θεατρική ανάγνωση της “Μαρίας Νεφέλης” του Οδυσσέα Ελύτη», *Νέα Εστία*, 1 και 15 Απριλίου 1997, σ. 542.

[78] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 68.

[79] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 73.

[80] Οδ. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Ίκαρος, Αθήνα ¹⁰2008, σ. 105.

[81] Γ. Π. Πεφάνης, «Στίχοι επί σκηνής, για μια θεατρική ανάγνωση της “Μαρίας Νεφέλης” του Οδυσσέα Ελύτη», *Νέα Εστία*, 1 και 15 Απριλίου 1997, σ. 549.